

Vájákhél-Pkudé

Vájákhél-Pkudé Hetiszakaszok tartalma ויקהל - פקודי

A Vájákhél (2Mózes 35-38:20.) szakasz miután megismétli a szombat szentségének megőrzésére szóló utasítást leírja, hogyan készült a Hajlék. A kapcsolat a Hajlék építése és a szombat megőrzése között – nyilvánvaló: „az, hogy megparancsoltam nektek a Hajlék felállítását és az ezzel kapcsolatos munkálatokat, nem jelenti azt, hogy a munkálatok hatályon kívül helyezik a szombatot”. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39-féle munkát, ami a Hajlék felépítéséhez és alkatrészeinek elkészítéséhez kellett – tilos szombaton végezni. Itt fordul elő a szombati tűzgyújtás tilalma is.

Mózes egybegyűjti Izrael fiait, és újfent elismétli nekik a szombat megtartásának parancsolatát. Majd közvetíti nekik az Örökkévalónak a Miskán (Szentély) elkészítésére vonatkozó utasításait. – **2Mózes 35:1–20.**

A nép bőséggel adományoz a Miskán céljára a szükséges anyagokból; hoznak aranyat, ezüstöt, rezet, kék, bíbor és vörös színűre festett gyapjút, kecskeszőrt, sodrott lent, állatbőröket, fát, olívaolajat, illatos fűszereket és drágaköveket. A végén már Mózesnek kell leállítania az adakozást. – **2Mózes 35:21–36:7.**

Egy csapat bölcslelkű mesterember elkészíti a Miskánt, annak minden felszerelésével együtt (ahogyan azok már az előző hetiszakaszokban [2Mózes 25–31.] és újra e hetiszakaszban részletesen fel vannak sorolva): három réteg tetőborítást, 48 darab arannyal bevont fapanelt és hozzá 100 ezüsből való talpazatfoglalatot; a paróchet-et (függönyt), amely elválasztja egymástól a Miskán két helyiségét és a mászách-ot, amely a bejárata előtt van kifeszítve; a Frigyládát és annak kerubokkal díszített fedelét; az asztalt és a szinkenyeréket; a hétágú menórát annak különlegesen elkészített olajával; az aranyoltárt és a rajta elégetendő füstölőszert; az égő áldozatokhoz használt szabadtéri oltárt és annak egész felszerelését; a drapériákat, támasztópóznákat és talpazatfoglalatokat az udvar számára; valamint a vizesmedencét és annak talpzatát az összegyűlt réztükrökből. – **2Mózes 36:8–38:19.**

A Pekudé (2Mózes 38:21-40:38.) szakasz a Hajlék építésének számadásával foglalkozik. Ennyi és ennyi arany, ezüst stb. jött be a gyűjtőakció során, amiből ennyit és ennyit fordítottak ilyen és ilyen célokra. Sokkal több nyersanyag jött be, mint amire szükség volt és a maradékot a Hajlék (Szentély) kincstárában helyezték el. A Hajlékot a mesteremberek darabokban készítették el, majd elhozták Mózeshez, aki összeszerelte a részeket és felállította a Hajlékot az egyiptomi kivonulás utáni második év első hónapjának elsején.

Mózes számba veszi a nép által a Miskán építésére adományozott aranyat, ezüstöt és rezet. Becálél, Oholiáb és segédek elkészítik a nyolc papi ruhadarabot – az éfod-ot (kötényszerűt), a chosen-t (melldísz), a möil-t (köpenyt), a cic-et (aranylemezt), a süveget, a köntöst, az övet és a nadrágot – úgy, ahogyan korábban (2Mózes 28.) az Örökkévaló Mózesnek meghagyta. – **2Mózes 38:21–39:31.**

Az elkészült Miskánt annak minden alkotóelemével együtt Mózes elé viszik, aki felállítja, majd felkeni azt a különleges, erre a célra készített olajjal, Áront és négy fiát pedig pappá avatja. Egy felhő jelenik meg a Miskán fölött, jelezve, hogy az Isteni Jelenlét eljött, hogy benne lakozzék. – **2Mózes 39:40–40:38.**

Hetiszakasz: Vájákhél – Pkudé (ויקהל - פקודי)

SZÁNDÉK ÉS AKARAT

Az utána következő nap – A dráma Jom Kipurkor zajlott, de a részletek csak másnap láttak napvilágot. Jó ötletek és projektek rendszeresen kínálóznak az életünkben. Kérdés, hogy megvalósulnak-e, vagy csak papírra vetett tervek maradnak? Vagy ha már átléptek a tervezés szakaszából a kivitelezés szakaszába, akkor vajon meddig tartanak ki? Milyen szintet érnek el a megvalósulásban?

„Mózes egybegyűjtötte Izrael fiainak egész közösségét” – ezek a vájékhel hetiszakasz nyitó szavai. Rási magyarázza, hogy az a nap, amikor Mózes egybegyűjtötte a népet, Jom Kipur másnapja volt. Mózes Jom Kipur napján jött le a Sináj hegyről az üzenettel, miszerint az Örökkévaló megbocsájtja a zsidó népnek az aranyborjús bűnét. Másnap összegyűjti őket és megparancsolja, hogy építsék meg a Miskánt (az utazó szentélyt).

Miért lényeges, hogy ez Jom Kipur másnapja? Talán azért, mert Jom Kipurkor mind szentek vagyunk, és a kihívás az, hogy megőrizzük a szentséget és az elhivatottságot akkor is, amikor Jom Kipur elmúlt. Viszonylag könnyű szentnek lenni az év legszentebb napján. A hit vizsgálja azonban az, hogy folytatjuk-e a helyes és jó viselkedésünket a szent nap után is? Hogy a Jom Kipur hatása alatt maradjunk-e vagy a lelkesedésünk azonnal meghal a Neila ima után? Hány és hány zsinagóga van dugig tele Jom Kipurkor, majd másnap alig lehet összehozni a minját.

A fiú, aki kádist mond apjáért vagy anyjáért a siva (gyász ülés) hetében... mi történik utána? - Rendszeresen elmegy a zsinagógába és kádist mond az év 12 hónapjában, vagy eltűnik mintha sose jött volna?

Ez a jelenség persze nem csak a zsinagógákban tapasztalható, hanem az élet minden területén. - Mi történik például a nászút után, vagy az első házassági évforduló után? Van még erőnk és kedvünk folyamatosan javulni, és fejlődni, igyekezni, és energiát befektetni?

Sok emberrel találkoztam már az évek során, akik nagy erővel kezdenek hozzá a megtéréshez, aztán visszaesnek a régi szokásaikba, és az előző életstílusukba. És ez nem azért van, mert nem elég erősen elkötelezettek, hanem csupán azért, mert nem sikerült egy reális, gyakorlatias és tartható tervet készíteniük az előre lépésükhöz, amely aztán fenn tartja a lelkesedést és sikerre vezeti őket. - Vegyük például a szombatot. Egy ember életében először próbálja megtartani a szombatot.

Aztán úja és újra megtartja, amíg aztán rájön, hogy ez valójában érte van. A szombat olyan nyugodt, felemelő, családi, különleges és szellemi, hogy úgy határoz, ezentúl igazán szombattartó lesz. Ő és a családja elkezdnek minden szombaton zsinagógába járni. Csak egy baj van: Három kilométerre laknak a zsinagógától. Igaz, hogy nem lehetetlen legyalogolni a távot, sokan ezt a diétájuk részeként is megteszik. Így amíg a szellemiség felé fordulásuk kezdeti lelkesedő felemelő szakaszában vannak, meg tudják tenni, de valójában ez nem egy olyan opció, ami hosszú távon működhet. Ha nem költözik a zsinagóga közelébe, akkor előbb utóbb megtörnek. Volt olyan pár, aki kizárólag a hétvégekre vett egy zsinagóga melletti lakást, és ez egy darabig működött is, de aztán őket is felőrölte az állandó költözködés pénteken a hétvégi lakásba, mocéj shábát vissza haza, nem beszélve a jelentősen megnövekedett anyagi kiadásokról. Természetesen egy ilyen rendszer sem állja ki az idő próbáját.

A leglényegesebb, hogy nem elég csak a lelkesedést fenntartani, hanem olyan gyakorlati lépéseket kell tenni, amik által az elkötelezettség és a lelkesedés megmarad, vagy növekszik. A hosszútávú eredményért szükségünk van egy tervre, mely logikus, reális, és betartható cselekedeteket tartalmaz, hogy mindenképp megvalósítható legyen, és végig kitartson. - Különböző, Isten mentse, az egész nem több, mint vihar egy pohár vízben.

Használjunk ki minden jó hatást és inspirációt arra, hogy fenntartsuk elkötelezettségünket!

Chaim Shaul Glitzenstein Rabbi

HETI SZIDRA: Naftali Krausz „Ősi forrás” című könyvéből

BÖLCSESSÉGET A BÖLCSEKNEK

„És munkába fogott Becáél és Oholiáv és minden bölcsszívű férfiú, akikbe az Örökkévaló bölcsességet és hozzáértést adott, hogy legyen tudásuk elkészíteni a szent szolgálat minden művét, teljesen úgy, ahogy az Örökkévaló megparancsolta.” (Exodus 36, 1)

Az Isteni parancs teljesítése a Szentély építését illetően nem tűrt halasztást. Az aranyborjú sokja még friss volt, a halottakat alig temették el, a nép megszágyenülten állott érthetetlen visszaesésének titka előtt, de Mózesnek nem volt fölös ideje. Az Örökkévaló megparancsolta a Szentély felállítását, felkérte a népet, hogy az erre való anyagokat összeadja, és a feladatot el kell végezni. Ennélfogva Mózes összehívja a népet, „Izrael fiainak egész gyülekezetét”, a Jom Kippur utáni napon, amikor lejött a Hegyről, ahol a megbocsátást kieszközölte a népnek, és mindjárt nekilátnak a munkának. A készülő Szentély egyik feladata feloldozni a népet az aranyborjú bűnétől mely kihat a következő nemzedékre is. A Zohár megjegyzi, hogy „Izrael fiainak egész gyülekezte”, amit Mózes itt összehívott, azért van így kihangsúlyozva, mert itt és most választotta el Mózes a zsidó népet az egyiptomi kivonulásnál hozzácsapódó gyülevész népségtől, akikről feltételezte – nem alaptalanul! –, hogy ők vették rá a népet az aranyborjú készítésére és így a közvetett bálványimádásra.

Már említettük, hogy a Tóra több helyütt emlékeztet a szombat megőrzésének kötelességére. Így itt is, amikor a Szentély építésének fontosságáról és szükségességéről szól Mózes, azzal kezdi, hogy a hetedik nap, a szombat, a nyugalom napja, ezen a napon szigorúan tilos munkát végezni. Bölcsünk szerint azért jön ez a figyelmeztetés itt, nehogy valaki azt higgye, hogy a Szentély építése hatályon kívül helyezi a szombat törvényeit.

Ezzel kapcsolatban a Midrás egy érdekes és tanulságos történetet regisztrál: az egyik római császár egyszer azt mondta rabbi Josua ben Chananjának, a nagy tanaitának (Talmud-bölcs), hogy „Én nagyobb vagyok, mint Mózes, a ti mesteretek”. Miből gondold ezt, császári felség? – kérdezte rabbi Josua. A dolog egyszerű, nevetett a császár, a bölcs Salamon által írott Kohelet könyvében írva vagyon, hogy **„jobb az élő kutyanak, mint a halott oroszlánnak”**. Mivel Mózes már nem él, evidens tehát, hogy én nagyobb vagyok nála...

Kérdi tőle a rabbi Josua: Meg tudod-e parancsolni, ó császár, hogy három napig ne gyújtassék tűz Rómában? Természetesen, felelé az imperátor, és legott kiadta a parancsot. Este felment a császár Josua rabbi társaságában a palota tetejére. Messziről füstöt láttak gomolyogni egy ház kéményéből. Mi ez? – kérdi Josua rabbi. Kivizsgáljuk – mondja a császár. Aztán közli, jelentették neki, hogy egy beteg patrícus lakik ott, kinek az orvosok megparancsolták, hogy meleg teát igyon. Ezért kellett tüzet gyújtani. Mondá neki Josua rabbi: „Az ördög vigye el a kérkedőket. Még életében megszegik a császár parancsát, a szeme láttára, és ő nem áttal azzal dicsekedni, hogy ő nagyobb Mózes mesterünkénél, aki sok-sok évvel ezelőtt meghagyta nekünk, ne gyújtsunk tüzet szombaton, és mi zsidók, a mai napig megtartjuk parancsát...” (Kohelet Rábbá, 9, 3)

A két művész, Becáél és Oholiáv kinevezésénél előfordul az a kifejezés, hogy **„bölcsszívű férfiú, akinek az Örökkévaló bölcsességet adott”**. Erre mondják a Talmud bölcsei (Bráhot 55), hogy „Az Örökkévaló bölcsességet ad a bölcseknek”, vagyis azoknak, akiknek tehetségük van az Isteni szikrát lánggra lobbantani, és tehetségüket helyes irányba fejleszteni.

Dániel, amikor felkérték, fejtse meg Nebuchadne cár király álmát, így imádkozott: **„...az Isten, aki bölcsességet ad a bölcseknek, és tudást az értőknek”** (Dániel 2). A heti szakasz háftárában egy Chirám nevű, Dán törzsbeli hitsorsosról van szó, aki Salamon templomában készítette a rézedényeket és egyéb díszítéseket. Erről a Chirámról is azt mondja az Írás, hogy „telve volt bölcsességgel, tudással és értelemmel” (Királyok 1). Itt is az volt tehát a helyzet, hogy az eredendő bölcs és tehetséges kézműves kapta az Isteni sugallatot a Szent munka elvégzésére.

HETI SZIDRA: Naftali Krausz „Ősi forrás” című könyvéből

A SZOMBAT MINDENEK FELETT

„És egybegyűjtötte Mózes Izrael fiainak egész gyülekezetét, és szólt hozzájuk: ezeket parancsolta meg az Örökkévaló, hogy tegyétek őket, hat napon át végezzetek munkát, és a hetedik nap legyen nektek a szent Sábbát, a nyugalom szombatja, az Örökkévaló tiszteletére... ne gyújtsatok tüzet a ti lakóhelyeitekben szombat napján...” (Exodus 35, 1-2-3)

Ez a vers, mellyel a heti szakasz kezdődik, ismétlése az előző szakaszban mondott figyelmeztetésnek. Mivel Mózes ott megparancsolta (és itt megismétli) a Szentély építésének sürgősségét és fontosságát, szükségesnek mutatkozik rögtön hozzátenni, hogy bármilyen fontos is a Szentély – nem fontosabb, mint a szombat megtartása. Ezért a Szentély építési munkálatai nem adnak mentességet a szombat alól. A szombat, a hetedik napi munkaszünet, a zsidóság egyik alap-vető hittétele, mely szociális tartalmán kívül és felül, egyben örök tanúság amellett, hogy az Örökkévaló hat nap alatt teremtette a világot és a hetediken megpihent. Nincs tehát olyan fontos és sürgős dolog, mely a szombatot hatályon kívül helyezné, eliminálná – az életmentés (Pikuach Nefes) kivételével. Fontosságánál fogva több helyen is említi a Tóra a szombat megtartásának kötelező voltát, szükségességét. Még a szülői tisztelettel kapcsolatban is figyelmeztet: mindenki köteles apját-anyját félve tisztelni – de „szombatjaimat őrizzék meg”. Ebből bölcseink kihallották a figyelmeztetést: a szülői tisztelet kötelező, de ha a szülő a szombat megszegésére csábítana, nem kell hallgatni rá, mert ő, a szülő, szintén köteles a Tóra törvényeit megtartani. A szombati tűzgyújtás tilalmát a karaiták úgy értelmezték, hogy a tűz, illetve a fűtés és a világítás élvezete is tilos, és ezért szombaton hideg és sötét szobában ültek, és hideget ettek. Bölcseink, akik a Tórát annak szellemében (és nem betű szerint) magyarázzák – a tilalmat csak a tűzgyújtásra, főzésre, sütésre vonatkoztatták. A pénteken megfőzött (és villanyrezsón melegen tartott) étel szombaton élvezhető, úgymint az automatikus szombat-óra által önműködően üzemeltetett világítás, melegítés, léghűtés stb.

A NAGY SZÁMADÁS

„Ezek valának a frigysátor elszámolásai, a Tanúság frigysátráé, mely elszámoltatott Mózes által: a Lévi nemzetségbeliek munkája, Itamár, Áron főpap fiának felügyelete alatt...” (Exodus, 38, 21)

Elvégeztetett a nagy munka, már állt a frigysátor, az Egyiptomból kivonult, a rabszolgaságból kiszabadult, a Szináj hegye alatt Tórát kapott és néppé érett héber törzsek Szentélye. Sok munka volt benne: Becálél és Oholiáb zsenialitása, Mózes mesterünk Isteni sugallata és a zsidó nép áldozatkészsége, mely összeadta a rengeteg aranyat, ezüstöt, drágakövet stb. Most érkezett a nagy számadás ideje. Ha jól meggondoljuk, semmi és senki nem kényszerítette Mózeszt a számadás megtartására és közzétételére. Ő, akiről azt mondta a Teremtő, hogy **„az egész házamban megbízható ő”**, megtakaríthatta volna magának a zárszámadással járó zűröket. Mózes azonban tudta, hogy nem érdemes az emberek nyelvére kerülni, és Ő volt az, aki Reuben fiainak azt mondta: **„És álljatok gyanún felül, Isten és ember előtt.”** Most, amikor rákerült a sor, nem engedhette meg magának, hogy egyes gyenge jellemű emberek azzal gyanúsítsák: az összegyűlt rengeteg értékből valami is a kezéhez tapadt. Sőt amikor elfelejtette, hogy egy bizonyos mennyiségű ezüstöt mire használtak fel, és utólag eszébe jutott, ebből csinálták az oszlopok kapcsait, ezt is külön bevette az elszámolásba, nehogy megszólják. Még így is, minden elővigyázatosság ellenére sem tudta Mózes bebiztosítani, hogy egyes rosszindulatú emberek meg ne gyanúsítsák. A Talmud idéz egy beszélgetést, mely egy római főúr és Jochanan Ben Zakkaj között zajlott le, melyben a római – egy vélt számadásbeli hiba folyamán, melyet heti szakaszunkban úgy mond talált – Mózeszt különböző vádakkal illette. „Hát Mózes tanítómesterek tolvaj volt, esetleg hamiskártyás, vagy pedig egyszerűen nem ismerte ki magát a könyvelés rejtelseiben?” – kérdezte gúnyosan a római patrícius. Jochanan Ben Zakkaj persze megvédte Mózes igazát, mondván, hogy Isten őrizz, se nem tolvaj, se nem hamiskártyás nem volt, és kitűnően ismerte a számadás előírásait. Ugyanakkor megmagyarázta a rómainak tévedését...

Raj Tamás:

Bibliaiskola

Ámen – Hit, hűség és bizalom

A nemzetközi szóhasználatban ez az egyik legismertebb, minden zsidó és keresztény hívő által használt bibliai kulcsszó: ámen. Általában megerősítő kifejezésként fordítják: bizony, úgy van, úgy legyen. Három héber betűből áll: **alef, mem és szóvégi nun**. Ez egyúttal a szó gyöke is, hiszen minden héber szónak, igének három gyökbetűje van. (Ezt a nyelvtani szabályt már a II. században élt kiváló zsidó grammatikus, Hajjudzs fedezte fel.)

אמן

Csakhogy ennek a gyöknek nem csupán egyetlen magyar ige, hanem a címünkben található mindhárom kifejezés megfelel, jelentése: hinni, hűségesnek vagy megbízhatónak lenni. Főnévi változata **emuná** (= hit, hűség, bizalom), jelzőként **neemán** (= hívő, hűséges, megbízható). Ezúttal ugyanis a Szentírás olyan kifejezésével van dolgunk, amikor egyetlen héber szónak több magyar megfelelője is akad. Mi lehet ennek az oka? Egyáltalán, mi a különbség a hűséges és a megbízható között? Kérdésünkre akkor nyerünk megfelelő választ, ha előbb azt sikerül tisztáznunk, kikre használják a magyar nyelvben az egyik vagy a másik kifejezést. Megbízhatónak tartjuk Istent, mert megtartja minden szavát és ígérteit, mert szereti és segíti a halandó embert. A hívő viszont akkor hűséges, ha meghálálja Istennek ezt a szeretetét. A király is megbízható lehet, ha jól bánik népével, az alattvalónak viszont hűségesnek kell lennie uralkodójához, akárcsak a szolgának urához, vagy a kutyának gazdájához. A kutya számára a gazdi, a szolga szemében az úr viszont megbízhatóságának adhatja tanújelét.

Egyszóval, a magyarban (és általában az európai nyelvekben) azért van szükség több szóra, mert alá-fölé rendelő viszonyok működnek az emberek gondolkodásában. A zsidó népi hagyomány viszont – éppen a Szentírás szellemisége folytán — mellérendelő kapcsolatokban, demokratikus viszonylatban gondolkodik, ugyanarra az érzésre (a hűség és a bizalom kifejezésére) ezért mindössze egyetlen szót használ. S itt, engedtessek meg, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy a héber szó többértelmű jelentése voltaképpen a hit lényegéről, természetrajzáról is fontos tanítással szolgál. Elvégre, a hit nem más, mint a feltétlen bizalmon alapuló őszinte és odaadó ragaszkodás, hűség. S e tekintetben a magyar nyelv – más európai nyelvekkel ellentétben — a héberéhez hasonló eredetre, közgondolkodásra utal: a hűség szavának etimológiája ugyanis a hívség kifejezésre vezethető vissza.

A Bibliában számos példát találunk erre a (magyarban) többjelentésű szóra, és a fordítók olykor el is tévesztik a megfelelő szó kiválasztását. Ábrahám kedvenc szolgáját és bizalmasát, a damaszkuszi Eliezert „házam hűségesének (**neemán bėti**) nevezi. És ugyanezzel a szóval illeti a Szentírás, akárcsak a zsidó imádságos könyv, a Mindenható: **Haél baneemán**, vagyis ő a „**megbízható Isten**”. Mózes is így említi Istent: „**Tudd meg, hogy az Örökkévaló a te Istened, (egyedül) ő az Isten, a megbízható Isten, aki megtartja szövetségét és szeretetét azok számára, akik szeretik őt, és akik megőrzik parancsolatait, ezer nemzedéken át**” (Mózes V könyve, 7. fejezet 9. vers). (Hadd jegyezzük meg, hogy az úgynevezett Hertz Bibliában, holott azt kiváló tudósok és nyelvészek ültették át magyarra, tévesen, „**hűséges Isten**” szerepel.) Hasonlóan tévesen szokták említeni Mózes „hűséges pásztorként” a magyar nyelvű zsidó irodalomban, ő ugyanis nem csupán Istenhez volt hűséges, hanem elsősorban a népével szemben volt megbízható. (Héberül **roe neemán, a Talmudban arámiul rájá mehémná**). A zsidó hagyomány szerint éppen ezért választotta Isten Mózes, hogy ő vezesse ki népét Egyiptom fogságából. A legenda szerint Mózes még apósa, Jitró nyáját terelgette, amikor az egyik bárány letért az útról és vadul rohanni kezdett a sziklás hegységben. Mózes hosszú ideig szaladt utána, de utolérni nem tudta. Végül a kis állat egy mélyedésbe vetette magát, ahol kis csermely csordogált. Nekiesett a víznek, és gyorsan habzsolni kezdte.

— Nem is tudtam, hogy szomjas vagy, s hogy azért menekülsz előlem – szólt magában Mózes.

Megitatta a bárányt, óvatosan megtisztította és bekötözte kövektől horzsolts lábait, a nyakába vette az állatot, úgy vitte vissza a nyájhoz. Meglátta ezt a Mindenható, s ezért döntötte el:

— Aki ilyen szelíden és gondosan bánik az állataival, bizonyára megbízható pásztora lesz majd az én népemnek, Izraelnek is...

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

AMALEK

Ézsau közvetlen leszármazottai az edomiták, akik saját országukban Edomban éltek, távoli rokonaik pedig az amalekiták. Ők egy sivatagi nomád nép, akik állattenyésztésből tartották fenn magukat, ezért állandóan vándoroltak a jobb legelők felé. A férfiak jól képzett harcosok voltak, járták a sivatagokat, és amikor észrevettek egy karavánt, rájuk támadtak, megölték őket és elrabolták minden használható dolgaikat. Ebből egészítették ki az állattenyésztésből származó jövedelmüket.

Kémeik jelentették, hogy Izrael népe, miután kiszabadult Egyiptomból közeledik a vadászterületükre. Megdöbbenek, amikor észrevették, hogy kétmillió ember vonul a sivatagban. Ekkora tömeget még sohasem láttak. Tervet eszeltek ki, hogy miként rabolják ki őket. Szemtől szembe a tömeggel meg sem próbálkoztak, hanem a menet végére mentek, lesben állva figyelték a lemaradozókat, amikor azok eltávolodtak a tömegtől rájuk rontottak, megölték őket és elszedték mindenüket.

„Emlékezzél meg arról, amit Amalek tett veled az úton, midőn kivonultatok Egyiptomból; hogy rád támadt az úton és levágta közüled mindazokat, akik elgyengülten elmaradtak mögötted.”

Eljutott a gyilkos támadások híre Mózeshez, aki úgy döntött, hogy bosszút áll a gyilkosságokért. Józsuára bízta, hogy válogasson ki a népből erős harcképes férfiakat. Sok fegyvert hoztak el Egyiptomból, de az emberek nem tudták használni őket, mert a hébereknél tilos volt fegyvert tartani. A mindennapi kemény munka szívóssá, erőssé, edzetté tette őket. Mózes, mint Egyiptom hercegét fiatalkorában megtanították a harcászat minden fortélyára. Tartott egy gyors alapkiképzést a harcosainak, akik gyorsan tanultak. Estére befejeződött a gyakorlatozás és másnap reggelre tüzték ki a támadás időpontját. Mózes, mint a nagy hadvezérek egy magaslatról vezényelte a seregét. Ezt közölte a parancsnokkal: Józsuával.

„Holnap én ott állok a domb tetején és Isten vesszeje a kezemben lesz.”

Másnap reggel Józsu vezetésével elindult a sereg az amalekiták ellen. Mózes a hadvezér kinevezte a testvérét Áront, és a nővérének fiát, Húrt hadsegédnek. Felmentek hárman egy magas dombra ahonnan belátták az egész csatamezőt. Amikor felállt egymással szemben a két ellenséges sereg Mózes két kézzel a feje fölé emelte a botját, amit Józsu a támadás elindításának értelmezett és egymásnak rontott a két sereg. Izrael gyors sikereket ért el folyamatosan szorította hátrább az amalekitákat. Órák teltek el és egyre nehezebben haladtak előre Izrael fiai, mert az amalekiták keményen védekeztek. Mózes karja elfáradt és egyre nehezebben tudta tartani a botját a feje fölött. Végül nem bírta tovább és leengedte a karjait. Józsu félreértette a jelet, és visszavonulást rendelt el. A héberek fegyelmezetten vonultak hátra, az amalekiták vérszemet kaptak, és keményen támadták Izraelt. A két hadsegéd Áron és Húr cselekedtek:

„Mózes karjai nehezek voltak, ezért vettek egy követ és elhelyezték alatta és ő leült rája és Áron meg Húr támogatták karját, az egyik innen a másik túlán. És így két karja kitartott nap-szálltáig. És megverte Józsu Amamleket és népét a kard élével.”

LITTNER GYÖRGY: MÓZES ÉLETE MAI SZEMMEL

Józsua, amikor meglátta, hogy Mózes karjai megint magasra emelik a botot ellentámadást rendelt el. Egész nap harcoltak, de végül teljes sikert értek el, megsemmisítették az amalekiták seregét. Természetesen az Örökkévaló egy pillanat alatt elsöpörhette volna az ellenséget, ahogy az egyiptomi sereget elpusztította a tengernél, de most azt akarta, hogy a választott népe tanuljon meg harcolni, mert később nagy szüksége lesz rá. A harc végén az Örökkévaló szólt Mózeshez:

„Írd fel ezt emlékeztetőül egy könyvbe és helyezd Józsua fülébe is, hogy el fogom törölni Amalek emlékét az ég alól.”

Bölcs tóramagyarázóink és követőik azt állítják, hogy az Örökkévaló egyből nekünk adta a teljes Tórát. Akkor mi szükség volt arra, hogy Mózes írja fel külön egy könyvbe a történeteket, hiszen benne van a Tórában.

Szerintem az ember a tudást nem kapja ajándékba, meg kell dolgozni érte. Mózes a Tóra minden betűjét, szavát, mondatát saját kezével írta az egyiptomi papirusz tekercsekre az Örökkévaló útmutatása alapján, negyven éven keresztül, hogy elkészüljön a Tóra. A két kőtáblát is neki kellett kifaragni a sziklából, amire azután az Örökkévaló felírta a Tízparancsolatot.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

MEGÉRKEZETT A MACESZ

ÁRAK: 1 KG-OS MACESZ 2.300 Ft

0,5 KG-OS MACESZ DARA 1.300 Ft

MEGVÁSÁROLHATÓ AZ IMÁDKOZÁSOK UTÁN (REGGEL-ESTE)

SMULOVICS ROBINÁL

TEL: 334-27-31

A héber betűk titkai

HÉ (ה)

A héber ábécé ötödik betűje, a ה számértéke: 5.

Formája:

A prágai Lőw rabbi magyarázata szerint a **hé** betű egy **dálet**-ből és egy **jud**-ból áll. A **dálet** vízszintes vonala a szélességet jelöli, míg a függőleges vonala a magasságot, melyek a fizikai, anyagi világ szimbólumai, a **jud** pedig az **Örökkévaló**, a spirituális valóság. A zsidók feladata nem más, mint összhangba hozni a két valóságot a **micvák** által, a fizikai világ megszentelése.

A haszid felfogás szerint a **hé** szimbolizálja a gondolatot, beszédet és cselekvést, a lélek három öltözetét. A két hosszabb vonal, a **dálet** vízszintes vonala jelöli a gondolatot, a függőleges a beszédet, míg a **jud**, a rövidebb vonal a cselekedetet. A vízszintes és függőleges vonalak azonos hossza a gondolat és a beszéd hasonló voltát mutatja, míg a kicsi, különálló **jud** pedig azt, hogy a cselekvés általában jóval nagyobb erőfeszítést kíván, ezért gyakorta sokkal kevesebb, mint amit az ember ki-gondol, vagy beszél.

A **Talmud** mondja, hogy a **hé** betű a **tösuvá (megtérés)** lehetőségét rejt magában. Egyfelől alul nyitott, az embernek szabad akarata van rosszat tenni, lefelé süllyedni, nem állítja meg senki és semmi. Másfelől a **hé** felül is nyitott volta (ellentétben a **n/het**-tel, mely teljesen zárt felül) a kiskapu, lehetőség a visszatérésre az Örökkévaló világába. Kaint figyelmeztette az Örökkévaló: „**Hiszen ha helyesen cselekszel, felemelkedel, ha pedig nem helyesen cselekszel, az ajtónál hever a bűn (חַטָּא / hátát)...**” (1Mózes 4:7.). Mindkét betű, a **hé** és a **het**, **alja, a bűnt (חַטָּא / hátát)** szimbolizálja, a lehetőséget a rosszra, de míg a **hé** betűnél megvan a visszatérés lehetősége, addig a **het**-nél ez nem áll fenn.

Ezt illusztrálja a **macesz (kovásztalan kenyér מַצָּה / mácá)** és a **haméc / חָמֵץ (kovász) szavai**. Mindkét szóban megtalálható a **mem** és a **cádik**, azonban a **het** és a **hé** betűk közötti különbség fontos tudnivalót hordoz. A **haméc**, a **het**-tel az emberi egót, felfuvalkodottságot jelöli, míg a **macesz hé**-je, a szerénységet, önzetlenséget, egy olyan embert, aki képes megbánni vétkeit és visszatérni Istenhez. Erre egy öntelt ember nem képes.

Itt kell megjegyezni, hogy a megtérés nem csupán a bűntől való elfordulást jelenti, hanem visszatérést az ember eredeti rendeltetéséhez, belső, isteni lényegéhez. A **tösuvá** lehetősége még olyan emberre is vonatkozik, aki soha életében nem vétkezett, mint a **cádikok**. A **Zohar** elmondja, mikor a **Messias** eljön pont a **cádikokat** veszi majd rá a megtérésre. Miért? Mert rádöbbennek arra, nem számít milyen magas, előkelő spirituális szinten van valaki, a jobbat is lehet még jobba tenni, tökéletesíteni, egyre közelebb és közelebb kerülni az **Örökkévalóhoz**.

Jelentése:

„**És szólt József a néphez: 'Íme, megvettelek benneteket ma és földeteket Fáraó számára, ím-hol számotokra (הָא לֶחֶם / hé láchem) vetőmag, vessétek be a földet.'**” 1Mózes 47:23.

A héber betűk titkai

HÉ (ה)

A **hé** betű a termékenységet is szimbolizálja. A **Kabbala** szerint hé betű szimbolizálja az anyaméhet a gyermekkel: a **dálet** a méhet, míg a **jud** a gyermeket (ילד / jeled).

Sára őszanya neve **Sáráj-ból Sára** lett, **hé** betűre cserélte a jud-ot az Örökkévaló, ezáltal vált képessé a gyermekszülésre. A négy őszanya közül hármójuk neve tartalmazza a **hé** betűt: שרה / Sára, רבקה / Rivká, לאה / Léa, továbbá Jákób két ágyasának nevei is: זלפה / Zilpá és בלהה / Bilhá, míg a **negyedik őszanya**, רחל / Ráchel nevében, aki eleinte szintén meddő volt, nincs hé. **Bilhá** nevében kettő hé található, ami segített **Ráchelnak** és így ő is gyermeket szült.

Gematria:

A **hé** számértéke 5. A lélek öt szintjét jelöli, melyek: **nefes, ruách, nösámá, chájá és jöchidá**. Az ötödik, a legmagasabb szint, a **jöchidá** egyet, egységet jelent. A lélek ezen része tartalmazza azt az isteni szikrát, részecskét, mely minden zsidóban ott van, és amely egyesíti őt az **Örökkévalóval**.

Ez által lehetséges az, hogy az élet adott, kritikus pillanatában, olyan zsidók is képesek feláldozni életüket az **Örökkévalóért**, akik talán soha életükben nem tartottak egyetlen **micvát** sem.

Az öt, a megváltás öt poharát is szimbolizálja, melyet **Széder este** töltünk ki. Az első négyet megiszszuk, míg az ötödiket **Élijáhu** próféta számára otthagyjuk. **Élijáhu** a megváltásnak és a **Messiás** eljövetelének az előhírnöke, jöjjön el minél előbb, napjainkban!

Forrás (tfilin)

MEGÉRKEZETT A MACESZ

ÁRAK: 1 KG-OS MACESZ 2.300 Ft

0,5 KG-OS MACESZ DARA 1.300 Ft

MEGVÁSÁROLHATÓ AZ IMÁDKOZÁSOK UTÁN (REGGEL-ESTE)

SMULOVICS ROBINÁL

TEL: 334-27-31

EMBERBARÁT HETILAP

NAGY FUVAROS ZSINAGOGA

ב"ה

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND MÁRCIUS 1. – 31. KÖZÖTT

1.	szerda		7.00	17.15	8.
2.	csütörtök		7.00	17.15	9.
3.	péntek	♠ 17,12	7.00	17.30	10.
4.	szombat	TECÁVE SÁBÁT ZÁCHOR vége: 18,19	8.00	17.45	11.
5.	vasárnap		8.00	17.30	12.
6.	hétfő	ESZTER BÖJTJE vége: 18,06	7.00	17.30	13.
7.	kedd	PURIM	7.00	17.30	14.
8.	szerda	SUSÁN PURIM	7.00	17.30	15.
9.	csütörtök		7.00	17.30	16.
10.	péntek	♠ 17,23	7.00	17.30	17.
11.	szombat	KI TISZÁ SÁBÁT PÁRÁ vége: 18,29	8.00	17.45	18.
12.	vasárnap		8.00	17.30	19.
13.	hétfő		7.00	17.30	20.
14.	kedd		7.00	17.30	21.
15.	szerda	ÁLLAMI ÜNNEP	8.00	17.30	22.
16.	csütörtök		7.00	17.30	23.
17.	péntek	♠ 17,33	7.00	17.45	24.
18.	szombat	VÁJÁKHÉL - PÖKUDÉ SÁBÁT HÁCHODES Újhold hirdetés vége: 18,39	8.00	18.00	25.
19.	vasárnap		8.00	17.45	26.
20.	hétfő		7.00	17.45	27.
21.	kedd		7.00	17.45	28.
22.	szerda	JAJM KIPPUR KOTAJN	7.00	17.45	29.
23.	csütörtök	ÚJHOLD	7.00	17.45	1.
24.	péntek	♠ 17,43	7.00	18.00	2.
25.	szombat	VÁJIKRÁ vége: 18,49	8.00	18.00	3.
26.	vasárnap	NYÁRI IDŐSZÁMÍTÁS KEZDETE	8.00	19.00	4.
27.	hétfő		7.00	19.00	5.
28.	kedd		7.00	19.00	6.
29.	szerda		7.00	19.00	7.
30.	csütörtök		7.00	19.00	8.
31.	péntek	♠ 18,53	7.00	19.00	9.

Á

D

Á

R

N

I

S

Z

Á

N

Ismeretlen zsidók nyomában XXIII. Irsai István

Irsai István (Izraelben felvett nevén: פסח עיר-שי magyaros átírásban: Peszach Ir-Sai), (Budapest, 1896. október 6. – Tel-Aviv, 1968. július 31.), grafikusművész, plakáttervező, belsőépítész. Pályafutását Magyarországon kezdte. Sokoldalú művész volt, de itthon elsősorban neves plakáttervezőként vált ismertté. 1944-ben a holokauszt elől Palesztinába menekült, itt és a később megalakult Izrael államban szintén sikeres és elismert grafikusművész lett.

Budapesten született 1896-ban. Édesapja, Irsai Adolf a Foncière biztosítótársaság magyarországi igazgatója volt. 1914-ben érettségizett. Hegedűművész akart lenni és beiratkozott a Zeneakadémia hegedű tanszakára.

Az első világháborúban Isonzónál harcolt, több kitüntetést is kapott, és a kulcsfontján itt szerzett sebesülése miatt le kellett mondania arról, hogy valaha is hegedű szólista legyen. Ezért 1916-tól a Műegyetem építésztechnológiai karán folytatta tanulmányait, ahonnan azonban 1919-ben kizárták. Ismét a Zeneakadémiához tért vissza, amit zenetanári oklevéllel fejezett be. A hegedülést azonban nem adta fel, egy ideig az akkor alakult Léner-vonósnégyesben játszott. Pályájának egy újabb állomását jelentette, hogy állást vállalt egy perzsa építőipari cégnél Iránban. Az 1920-as években a budapesti Globus Nyomdában dolgozott.

Nagy érdeklődést mutatott a cionizmus iránt és 1925-ben Palesztinába emigrált. A tel-avivi városházán építészként dolgozott és a városban legalább egy Bauhaus stílusú ház az ő nevéhez fűződik 1927-ben Tel-Avivban az ott élő, magyar származású író, Avigdor Hameiri *HaKumkum* (Az üst) néven megalapította az első héber nyelvű satirikus színházat és Irsait mint díszlet- és plakáttervezőt foglalkoztatta. Később a *Matateh Színháznál* végezte ugyanazt a munkát. Megtervezte a héber betűk ma is használt, egyszerűsített formáját, elsősorban plakátok, újságcímek, feliratok készítéséhez. (Ennek a betűkészletnek a megalkotását Chaim Nachman Bialik író inspirálta, róla nevezte el a betűkészletet *Haimnak*) Tervezett plakátokat, emblémákat (erről 1929-ben cikket is írt a Múlt és Jövő című folyóiratba *Egy romantikus divat Erec-Izraelben* címmel), rajzolt könyvborítókat stb. Mindemellett egy moziban a némafilmek aláfestő zenéjét adta elő hegedűn. Ebben az időszakban vette feleségül a szintén magyar származású Levkovits Aranyt és vette fel a héber Pészach Ir-Sai (angolosan: Pesach Ir-Shay) nevet.

A házaspár 1929-ben tért vissza Budapestre és az ezt követő másfél évtizedben Irsai tekintélyes elismertséget és hírnevet szerzett magának itthon és külföldön plakátterveivel, reklámgrafikáival, az ezeknél alkalmazott újszerű, "Jumbo" technikájával. Megrendelői nagy gyárak (Emergé gumiabroncs, Flora szappagyár, Gázgyár, Lampart Zománcipari Művek, Kokron (Nor-Coc), Tungsram, Weiss Manfréd), cigarettamárkák (Modiano, Diadal), színházak (pl. Vígszínház) stb. voltak. 1939-től a palesztinai kivándorlás támogatására is készített plakátokat az OMZSA (Országos Magyar Zsidó Segítő Akció) megrendelésére.

Ismeretlen zsidók nyomában XXIII. Irsai István

1944-ben életében nagy fordulat állt be. Rokonságának jelentős része a holokauszttáldozatává lett, ő, felesége és gyermekei azonban az 1944. június 30-án indult ún. Kasztner-vonattal ki tudtak menekülni az országból. Először Bergen-Belsenbe, az ottani koncentrációs táborba vitték őket, ahol egy elkülönített részen hónapokig várakozniuk kellett – ez alatt készítette híressé vált bergen-belseni képeslap sorozatát, amely ironikus rajzain mindig szögesdrót kerítésen át ábrázolja a tábort épületeit, a háromemeletes priccseket, az egyre csökkenő kenyéradagot, az ehetetlen ételeket. Végül december 4-én jutottak át Svájcba, majd onnan tovább Palesztinába, ahova 1945 nyarán érkeztek meg.

Izraelben "otthon" érezte magát, hiszen az 1920-as években már élt ott. Ez nagyban megkönnyítette a beilleszkedésüket. Kereskedelmi reklámokat, plakátokat, bélyeget tervezett, de emellett foglalkozott belsőépítészettel, üzletportálok tervezésével, sőt bútortervezéssel is. Az UNESCO-nak készített bélyegterveiért többször ki is tüntették. Izrael állam megalakulását (1948) követően plakátjain az új állam aktuális kérdései is megjelentek: kibucok építését, iskolák alapítását propagálták, pártok népszerűsítését szolgálták.

Részben még Bergen-Belsenben, részben már svájci tartózkodása idején emlékműveket tervezett a cionizmus megalapítóinak emlékére, amelyeket egy pantheonban képzelt el felállítani, ez azonban nem valósult meg.

Művészete:

A konstruktivizmus és a bauhaus stílus az 1920-as évek közepétől gyakorolt nagy hatást a tervezőgrafikára. Plakátok esetében ez az üzenet hatékony közvetítését jelentette. Egyszerű formákat, modern, minden ciráda nélküli blokkbetűkből álló feliratokat alkalmaztak, ügyelve a jó olvashatóságra és a szöveg rövidségére. Irsai plakátjain egyszerű, de kifejező és sokszor mulatságos vonalrajzok, vagy tárgyak pontos, fényképszerű megjelenítései egyaránt előfordulnak. Mestere az axonometriának. A feliratok pontosan szerkesztett blokkbetűkkel vagy szépen rajzolt folyóírással ("zsinórírással") készültek, sokszor rímelő szlogenek vagy szójátékok.

Irsai modernista szemlélete a háború utáni izraeli letelepedését követően is megmaradt. Színei azonban - talán a sok napsütés hatására - erőteljesebbek, ragyogóbbak lettek. Politikai tartalmú plakátjain egyszerű szimbólumokat, jól látható, tömör szövegeket használt. Ugyanakkor egyéb plakátjain könnyed humorú, kedves figurákat is rajzolt.

Forrás: (wikipedia)

Jakov Katz: A magyar zsidóság egyedisége befejező. rész

A törvény körül határolta gazdasági tevékenységi körüket, helyzetük folyamatosan romlott. Amikor 1944 márciusában a német megszállás során lecsapott rájuk a veszedelem, már jogfosztott és megvetett kisebbség voltak, akik nem érdemelték meg a törvény védelmét, sem azt, hogy valaki az életét kockára tegye értük. A zsidók helyzetének fokozatos romlása magyarázatot ad a magyarországi **soá** kegyetlenségére.

Ha a különböző országok nem zsidó lakosainak **soá** idején való viselkedését hasonlítjuk össze, ki kell tágítanunk a kontextust, és figyelembe kell vennünk a zsidók és környezetük viszonyát a **soát** megelőzően. Nagy például a különbség Hollandia és Magyarország között, mert az előbbiben a zsidók méltósággal éltek embertársaik körében, míg nálunk a zsidókat már a végső csapás előtt megalázták.

Ugyanez a helyzet a zsidó közösség vezetésével kapcsolatban, amelytől elvárható lett volna az elnyomott közösség vezetése ezekben az években. Nem él történész feladata, hogy megítélje, mi történt volna a magyarországi zsidókkal, ha vezetőik jobb képességekkel rendelkeztek volna, hiszen a vezetőket szintén a **soát** megelőző fejlemények termelték ki. A magyar zsidóság a békésebb időkben megannyi frakcióra töredezett, s a katasztrófa idejére megmaradt halvány egység érzete nem volt elegendő ahhoz, hogy mindenki számára elfogadható vezetők álljanak a zsidóság élére. A letűnt liberális korszakban létrejött szakadás reform és ortodox szervezetek között egészen a szomorú végkifejletig megmaradt - ez pedig olyan társadalmi minták szívósságát jelezte, melyeket a történelem látszólag anakronisztikussá tett.

Ez a szakadás azonban valójában nem csupán szervezeti szinten jelentkezett. Meggyökeresedett a társadalmi valóságban, elérte a közösség minden részét, vezetőket és vezetetteket egyaránt. A koncentrációs táborokban és a megsemmisítésre váró szállítmányokban olyan egyének és csoportok találkoztak, akik sohasem képzelték, hogy közülük lehet egymáshoz. Ez a más országokból jövő áldozatokra is állt, de a magyar zsidók esetében ez sokkal hangsúlyosabb volt. A vallási, kulturális és társadalmi polarizáltság, amely a modern magyarországi zsidóság kialakulása folyamán létrejött, elkísérte az érintetteket a pusztulásba. Csak alázattal mondhatjuk ki, amit ők homályosan érezhettek: egyesültek egy olyan nép sorsában, amelynek szenvedése egyedi, léte pedig a csodával határos.

FORDÍTOTTA KOZMA GYÖRGY

Forrás: (mej)

Horn Ede: A forradalom és a zsidók Magyarországon I. rész

Részleteiben követtük a magyar zsidók történetét a március előtti és utáni időszakban a voltaképpeni forradalom kitöréséig. Ennek kezdetétől a befejező aktusig, ahol is a zsidó ismét kiemelkedő szerepet játszott, a részletek helyett csupán általánosságokra szorítkoztunk. A magyar zsidó ugyanis nem a forradalomban magában, hanem csupán annak elő- és utójátékában játszott különleges szerepet. Mint minden rendi különbség, akként a haza is megszűnt az összes felekezeti különbözőség között, nem az egyik „atyájának”, a másik „fiának”, csak a „Magyarok Istenének” adózott itt bárki is tisztelettel és szolgálattal. Nem a hit, hanem a hazaszeretet szerint minősítették az embereket. Aki sebekkel borítottan tért haza a csatamezőről, nem a vallásáról, aki ott hősiiesen elvérzett, nem a családfájáról kérdezték.

Windischgratz és Haynau a magyar zsidókra a forradalomban tanúsított kiemelkedő részvételük miatt rendkívüli büntetést szabott ki. Az állítást azonban sem ők, sem tollnok csatlósai nem voltak képesek tényekkel bizonyítani. Nem kívánjuk magát az állítást teljesen igaztalannak minősíteni, de őszintén szólva, azt könnyebb kijelenteni, mint igazolni.

Ám ha nem részleteiben is, általánosságban mégis jellemezni szeretnénk a szereplést, amelyet a magyar forradalomban a zsidóknak tulajdoníthatunk. Ez az általános jellemzés elegendő is a célunkhoz. Ha az egyik nagyobb mértékben lett áldozat, ha a másikat inkább díszítették fel szolgálati keresztrel, ez a mi szempontunkból keveset nyom a latban. Nem statisztikai adatokról van itt szó, hanem általános körvonalakban a zsidók részvételének ábrázolásáról a nemzeti küzdelemben.

E téren a zsidó mindenekelőtt mint a magyar érzület hordozója jön számításba a nem magyar országrészekben. Fentebb kimutattuk e kiütöző jelenség forrásait és általános elterjedését márciusban. Fennmaradt és igazolódott ez március után is. Kevésbé feltűnőnek fogjuk ezt találni, ha meggondoljuk, hogy a magyar nép a zsidókat majdnem mindenütt barátságosan körébe fogadta, hogy magasabb képviselői, az országgyűlés és a kormány csak a mulasztás bűnével voltak terhelhetők, miközben más néptörzsek valójában durva ellenségességgel viseltettek a zsidók iránt. Főként a városok német polgárai voltak azok, akik zavargásokat támasztottak ellenük, vagy legalábbis kiűzték őket a nemzetőrségből. Északon a szlovákok a legnagyobb mértékben kifosztották a zsidókat. A szerbek és a rácok kegyetlen üldözések céltáblájává tették őket, hol azért, mert nyelvük miatt német elemet láttak bennük, hol azért, mert régóta magyar érzületűeknek ismerték őket ... Ehhez jött még, hogy a nyár folyamán lassan fellebbent a fátyol, s mindenki a reakció szövetségeseinek látta a nem magyar nemzetiségeket. Hogy milyen kevés oka volt a zsidóknak ezekkel rokonszenvezni, nem szükséges különösképpen bizonygatnunk. Így történt, hogy a kormány és az országgyűlés velük szemben gyakorolt igazságtalan eljárása ellenére mindinkább a magyarok ügyéhez vonzódtak, olyannyira, hogy még akkor is a legmelegebb rokonszenvvel viseltettek iránta, és azt kinyilvánították akkor is, ha egész környezetük magyarelles volt. Ahol a magyarság csupán gyengén volt képviselve, hú harcostársakra lelt bennük a nem magyar elemek ellenében. Ahol pedig egyáltalán nem volt képviselve, és egyedül a harcot alkalmasint nem tudta vállalni, ott a zsidóság legalábbis semlegesként viselkedett, s így csökkentette azt a haderőit, amelyre az ellenség számíthatott.

Azokban az országrészekben, amelyek a magyar kormány ellenőrzése alatt állottak, a zsidók a legnemesebb készséget mutatták, hogy vagyonukat és vérüket annak a kormánynak a rendelkezésére bocsátás, amely a március utáni első hónapokban védelem és oltalom nélkül kiszolgáltatta őket a csőcselék dühének.

Horn Ede: A forradalom és a zsidók Magyarországon I. rész

Amikor a nemzetőri szolgálat mindenütt komollyá és veszélyessé kezdett válni, a zsidókat ismét belépésre szólították fel. Minden elszenvedett méltatlanságot feledve azonnal eleget tettek a hívásnak. S jóllehet újoncok voltak, míg sok keresztény bajtársuknak évek óta, másoknak legalábbis hónapok óta alkalmuk volt a fegyverforgatásra, mégsem hallottuk soha, hogy egy zsidó a szolgálatban kevesebb szorgalmat, a fegyverforgatásban kevesebb ügyességet, a harcban kevesebb bátorságot mutatott volna fel, mint keresztény szomszédja ... Amint 1848 augusztusában az első tíz honvédszászlóaljat, utóbb a nagy nemzeti hadsereget megalkották, a zsidók tömegesen léptek a zászlók alá. Sokan, igen sokan, mint magyar hazafiak, de a legtöbben vitathatatlanul, mint menekülést kereső zsidók.

A nem magyar néptörzsek áskálódásaitól kísérve, a magyarok pártfogását nélkülözve, március óta azzal a szomorú tapasztalattal gazdagodva, hogy egy forradalom sem képes az elmúlt idők minden előítéletét és igazságtalanságát egyszerre eltörölni: most, mint egy fuldokoló nyúltak az utolsó szalmaszál után, hogy talán ez elhozza számukra a menekvést. Nem jogtalanul remélték, hogy közös háborús szenvedéseik talán jobb kötőanyaguk szolgálnak, mint a szabadság fölötti öröm, hogy a vér, amely zsidó és nem zsidó szívekből a csatatéren közösen kiömlik, a szíveket is, amelyekből folyik, talán szorosabban köti össze ... Azt is tekintetbe kell venni, hogy a zsidóknál, akiknek a megélhetési módja oly nagyoll korlátozott volt, a keresztényeknél sokkal nagyobb számban akadtak olyan emberek, akik meghatározott megélhetés nélkül, csak a véletlen jövedelemből éltek, s ennél fogva könnyebb volt a nem megalapozott egzisztenciát felajánlani, azt a hadiszerecsére bízni ... Innen az a jelentős képviselő, amellyel a magyar zsidóság a nemzeti hadseregben részt vett. Milyen arányú volt ez a szám, pontosan nem adhatjuk meg, mert erről listákat nem vezettek. A legcsekélyebb értékelés szerint e számot megközelítőleg 20 ezerre tehetjük. A hadsereg összlétszáma magaspontján, 1849 tavaszán nem haladta meg a 175-180 ezer főt. Annak az országrésznek az összes népessége, amely a magyar kormány kezében volt, és amelyből a hadsereget toborozni tudták, legfeljebb tízmillióra rúgott, az ország zsidó lakosságáé pedig 275-300 ezerre. A zsidók eszerint hozzávetőlegesen a lakosság harmincadrészét képezték, ugyanakkor a hadsereg egykilencedét, azaz számarányuk viszonylag három és félszer akkora volt, mint a keresztény lakosságé. A harcokban tanúsított magatartásukkal a legszélesebb körben meg voltak elégedve, s osztatlan szeretet és tisztelet övezte őket mind bajtársaik, mind felsőbbségük körében.

Jelentős volt az a részvétel is, amelyet a zsidók a nemzeti harc közvetett támogatásában vállaltak; a háborús szükségletek előteremtésére gondolunk. Az egyenruha-bizottmányban igen sok zsidó kézműves dolgozott; ennek és a fegyvergyártásnak stb. szállítását főleg zsidó kereskedők végezték. 1848 nyarán, amikor a béke még látszólag fennállt, harci készülődésről csak a rácoknál meg a szerbeknél volt szó, ennél fogva nyilvánosan és legálisan gyakorolták, a keresztény kereskedő és kézműves mindenesetre versenyzett a zsidóval. Amint azután a bécsi októberi forradalom következtében a határokat lezárták, s az áruk beszerzése külföldről veszélyessé és nehézé vált, amint Budapest bevétele után a magyar kormánnyal való minden kapcsolatot a legszigorúbban eltiltottak és az utazás Debrecenbe csak kerülő úton és drága pénzen vált lehetségessé: ekkor jelesül a zsidó kereskedők voltak azok, akik e nagyon veszélyes vállalkozásba belebocsátkoztak. Tudvalevőleg a zsidó, mivel tevékenységét évszázadok óta egyetlen területre korlátozzák, a kereskedelmi vállalkozásokban több leleményességet, nagyobb kedvet és bátrabb vállalkozási szellemet tanúsít, mint keresztény polgártársa.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FÜVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

RECEPT-TÁR

Indiánér

Nem tudom, van-e még az országban valahol olyan cukrászda, ahol lehet kapni indiánert (más néven indusfánk), de már gyerekkoromban is csak pár helyen láttam és azóta sem találkoztam vele. Alapvetően egy masszívabb piskótaféle, bevonva sárgabaracklekvárral, csokival és sok-sok tejszínhabbal megtöltve.

Hozzávalók:

Tészta:

3 db tojássárgája

4 db tojásfehérje

60 g cukor

100 g liszt

1 csapott tk sütőpor

Bevonó:

2 ek sárgabaracklekvár

120 g olvasztott étcsoki

pár csepp olaj

Tejszínhab:

400 ml hideg tejszín

3 ek porcukor

Elkészítés:

A tésztához a tojásfehérjét a cukor felével kemény habbá verjük, a tojássárgáját pedig a cukor másik felével kihabosítjuk. A lisztet és a sütőport elkeverjük, majd 2-3 lépésben, óvatosan, a habot nem összetörve, összekeverjük a lisztet, a sárgájás és a fehérjés keveréket (ha túlkeverjük, könnyen elfolyhat).

A masszívabb (de azért habos) tésztát nyomózsákba rakjuk, kivágjuk a végét és mandarin méretű gömböket nyomunk egy sütőpapíros tepsire, és 190 fokra előmelegített sütőben 10-12 percig sütjük majd, amikor már aranybarnás színt kap, fokozatosan lejjebb vesszük 3-4 alkalommal, 10 fokonként a sütő hőmérsékletét és így sütjük további kb. még 10 percig, hogy ne essen össze a süti.

Mikor kihűltek, felmelegített sárgabaracklekvárral lekenjük, majd 5 perc pihi után megmártjuk őket, pár csepp olajjal elkevert olvasztott csokiban. Mikor a csoki megdermedt éles késsel levágjuk a felső harmadukat, az alsó részének pedig kiszedünk a közepéről 1-1 csipet tésztát. A hideg tejszínt habbá verjük. Amikor más stabilabb hozzáadjuk a porcukrot és megtöltjük vele a süti alját, majd rárakjuk a csokis kalapokat.

Forrás: (streetkitchen)

Netanjahu Berlinbe készül az Entebbe-hadművelet veteránjai tiltakoznak

Benjámin Netanjahu miniszterelnök délutáni indulása előtt Berlinbe tüntetők próbálják megzavarni a forgalmat a Ben Gurion reptérre vezető utakon.

Megerősített rendőri erőkkel készültek a járművek elvontatására és a büntetések kiosztására a forgalmat feltartó sofőrök számára.

Emellett az Entebbe-hadműveletben a miniszterelnök bátyja, a néhai Joni Netanjahu parancsnoksága alatt bevetett szajeret matkal elit egység által vezetett járműkonvoj is megpróbálja blokkolni a reptérre való bejutást, jelentette a 12-es csatorna.

Az Entebbe-akcióban harcoló tüntetők „Idi Amin Mercedeszével” érkeztek a reptérre az általuk „Benjámin-hadműveletnek” nevezett akcióhoz, hogy megmentse a miniszterelnököt fogvatartóitól.

A repülőtér kijáratánál az út szélén izraeli zászlókkal ellátott járművekből álló konvoj áll.

A felvonulás szervezői kijelentették:

„Majdnem 50 évvel a művelet után ma ismét megrohamozunk egy repülőtérrel, demokratikusan és erőszakmentesen, azzal a céllal, hogy kiszabadítsunk egy szélsőségesek által elrabolt miniszterelnököt, és vele együtt egy egész országot, amely veszélyes államcsíny felé rohan. Akkor a Jonatán-hadműveletet, ma pedig a Benjamin hadműveletet hajtjuk végre – és megszabadítjuk Netanjahut emberrablóitól [koalíciós partnereitől]. Joni feláldozta magát az országért – Bibi feláldozza az országot önmagáért. Megdöbbenett bennünket az a szakadék, amelybe Netanjahu Izraelt vezeti.”

David Amszalem likudos képviselő február 14-én a Kneszetben felszólalva a tüntetők kapcsán így beszélt:

- „Nézd, milyen anarchiát okoztok, lázadást szító gengszterek” – mondta. „Ez a küzdelem nem a törvényekről szól, hanem arról, hogy egy elit és az úrinép irányítja-e tovább az országot, és mi maradunk a vazallusok.”
- Igaz, hogy többségünk a ti házatokban dolgozunk, és a kertjeiteket rendezzük. A tüntetésen sok fényes dolgot láttam, később rájöttem, hogy az az ott tüntetők Rolex órái. Nézd csak meg, hány Mercedes autó van ott” – mondta.

A beszéd alatt ő maga egy 7100 dolláros Cartier Ballon Bleu karórát hordott. Válaszul a felháborodásra, a képviselő azt mondta, az órát a testvére adta neki, mielőtt meghalt, és nagy szentimentális értékkel bír számára.

Forrás: (szombat)

Egy zsidó férfi, akinek az anyja a Schindler listája házában élt

Max Friedman Lengyelországba utazott, hogy megírja a családja történetét, majd rájött, hogy híres turistalátványossággá vált az a ház, ahol édesanyja a holokauszt előtt élt.

A férfi a családja holokauszt előtti történetéről akart könyvet írni, és ehhez kutatott a családi múlt után. Sikerült is megtalálnia az édesanyja lakcímét a lengyelországi Krakkóban.

Amikor megérkezett a Jozefa utca 12-be, azt tapasztalta, hogy a ház, és különösen annak gyönyörű udvara, nemzetközi turisztikai látványossággá vált, miután Steven Spielberg, a neves amerikai rendező a Schindler listája című filmhez használta.

A Jozefa 12. szám alatti ház udvarát "Kazimierz legszebb udvarának", Krakkó történelmi zsidónegyedének nevezték. Spielberg filmjében az épület a krakkói gettó központi helyeként szolgált, ahol sok zsidó család élt, írja a ynet-news.com.

A filmben látható, ahogy a németek kiszorítják az embereket a lakásaikból, és kidobják a holmikat az erkélyekről – és hogyan rejtegeti a lépcső alatti fülkében egy fiatal a zsidó rendőrség elől

egy gyereket és az anyját.

Friedman megosztotta személyes történetét a Zsidó Restitúció Világszervezete (WJRO) közösségi média kampánya során, amely a holokauszt nemzetközi napján indult. A kezdeményezés arra szólítja fel a holokauszt-túlélőket és családjaikat, hogy osszák meg történeteiket a holokauszt előtti otthonaikról, és arról, hogy az általuk ismert élet egy pillanat alatt véget ért. A **#MyPropertyStory** hashtag alatt zajló kampány célja, hogy felhívja a figyelmet a holokauszt során elrabolt zsidó magán- és közösségi tulajdon kérdésére. Eddig sok holokauszt-túlélő és családja osztotta meg történetét.

Kazimierz nevezetes épülete 1802-ben épült kétszintes fogadónak, belső udvarral. Max Friedman édesanyja és családja 1919-ben költözött az épületbe. Édesanyját és nővérét 1944 második felében Auschwitzba, majd Bergen-Belsenbe küldték.

"Amikor meglátogattuk az épületet, megtudtam, hogy a filmet követően a ház a holokauszt történetével kapcsolatos túrák elengedhetetlen állomásává vált Krakkóban és kör-

nyékén. Nagyon erősen hatott rám ez az egész, ültem a ház lépcsőjén és néztem „Schindler listáját” a laptopomon, és ez nagyon megindító pillanat volt számomra” – mondta Friedman.

"Végre találtam valamit, ami kézzelfogható szimbóluma volt számomra a családom múltjának a holokauszt idején. Édesanyám történetei Josef Mengeléről és az auschwitzi rámpáról mély hatást gyakoroltak rám. Ez az egyetlen ház, amelyet anyám ismert gyerekkorában, és az lett, nagyon furcsa módon egy olyan hely, amelyet otthonomnak nevezhetnék."

Forrás: (akibic)

SPORT HÍREK

MTK Budapest – Diósgyőr 4-2 Az MTK Budapest kezdőcsapata az alábbi: **Rác- Poór, Bobál, Szépe, Vadnai - Kata, Horváth, Bognár – Stieber, Spalek, Zuigéber**

Szakmai igazgató: Horváth Dávid

A labdarúgó NB II 27. fordulójának csúcsrangadóján az MTK a Diósgyőrrel csapott össze a fővárosban. A kék-fehérek gólgazdag mérkőzésen 4–2-re nyertek úgy, hogy végig a kezükben tartották a mérkőzést.

27. perc: Többször is löhettünk, de Bognár, majd Spalek lövése után is közbeléptek, Horváth 9 méteres lövése azonban már utat talált a hálóba. **(1-0)**

38. perc: Horváth szépen ugratta ki Bognárt, aki befelé tört, és egy csel után ballal, 13 méterről kilőtte a jobb alsó sarkot. **(2-0)**

59. perc: 11-es! **Stieber** állt a labda mögé és magabiztosan bombázott a kapu bal oldalába. **(3-0)**

64. perc: Megyes tette le az alapvonal irányába Bokrosnak, aki ballal, fel sem nézve vakon középre adott, Jurek éppen arra járt és 12 méterről a kapunk jobb oldalába lőtt. **(3-1)**

74. perc: Labdaszerzés után Horváth ugratta ki Bognárt, ő Zuigéber elé tálalt, aki ziccerben kilőtte a bal alsó sarkot 11 méterről. **(4-1)**

87. perc: Koman passzolta fel védő és középpályás sorunk közé, Jurek pedig lefordult és 22-ről lőtt, lapos, pattogós kísérlete utat talált a bal alsóba. **(4-2)**

Edzői nyilatkozat: **A meccs elején védekezésre kényszerültünk, de igyekeztünk kihasználni a kontraakciók lehetőségét. Az első gól után egyre magabiztosabbak lettünk, s a szünet után kimondottan jól játszottunk.**

Budapest Honvéd – Zalaegerszeg 1-0 A Honvéd kezdőcsapata az alábbi: **Dúzs - Lovrics, Prenga, Capan, Tamás - Gomis, Samperio, Mitrovic, Kocsis - Domingues, Lukic**

A labdarúgó NB I 23. fordulójában a Bp. Honvéd 1–0-ra nyert a vendég Zalaegerszeg ellen, ezzel ellépett a kieső helyről.

Összefoglaló:

40. perc: Lukics ugratta ki a jobbösszekötő helyén a leshatáron kilépő Kocsist, aki kapura vezette a labdát, a 16-osnál egy testcsellel becsapta Demjént, majd 14 méterről ballal a kapu jobb oldalába gurított. **(1-0)**

Edzői nyilatkozat: **„Iszonyatosan nehéz mérkőzés volt, egy kemény ellenféllel szemben. A ZTE az átmenetekre épített, direkt módon játszott, sokszor keresték a mélységet, de uraltuk a mérkőzést. A második félidőre változtattunk a játékunkon, így számunkra is megnyíltak a bejátszható területek, mély blokkban vártuk őket, szándékosan átengedtük a játéktér, mely eredményt is hozott. Az ellenfelünk a változtatások után kizárólag a szögletekből tudott veszélyes lenni, de mi ugyan úgy rájuk erőltettük az akaratomat, sikeres kontrajátékot mutattunk, minden az elképzeléseink szerint alakult, megérdemelten nyertünk., egy pillanatra sem adtuk fel!”**

SPORT HÍREK

FC Barcelona – Valencia 1-0 Barcelona: Ter Stegen – Roberto, Koundé, Christensen, Balde-De Jong, Busquets, Gavi – Torres, Lewandowski, Raphinha.

Vezetőedző: Xavi Hernández

Raphinha góljának és a VAR-nak köszönhetően a Barcelona nyert Bilbaóban. A spanyol élvonalbeli labdarúgó-bajnokság (La Liga) 25. fordulójában az FC Barcelona 1–0-ra legyőzte az Athletic Bilbaót.

Összefoglaló:

45+2.perc: Busquets találta meg **Raphinhát** a tizenhatoson belül, a brazil szélső átvette a labdát, majd gyengébbik lábával, jobbal zúdítt a kapu jobb oldalába. **(1-0)**

Edzői nyilatkozat: “Megint ugyanaz történt. Jó játékot produkáltunk 75 percen keresztül, bár a helyzet-kihasználással megint voltak problémák. Ez egy nehéz terep, sok csapat szenved a San Mamésben. Velünk is ez történt. Ez a győzelem aranyat ér, begyűjtöttük a három pontot, de még sokat kell javítani a játékunkon. Kettő, vagy három tiszta helyzetünk is volt a második félidőben: Lewandowski egy fejes-sel próbálkozott, Ansu és Baldé pedig rossz döntéseket hoztak a kapu előtt. Nyugodtabbnak és türelmesebbnek kell lennünk, ebben javulnunk kell, és arra kell törekednünk, hogy az ellenfél térfelén tart-suk a labdát. Dicséernünk kell a stabil védelmünket, de az ellenfél térfelén mutatott játékunkon javíta-nunk kell.”

Real Madrid –Espanyol 3-1 Espanyol: Pacheco – Olivan, Montes, Gomes, Gil – Puado, Darder, Vilnicus, Suarez - Braithwaite, Joselu.

Vezetőedző: Diego Martínez

A spanyol élvonalbeli labdarúgó-bajnokság (La Liga) 25. fordulójában a második helyezett Real Madrid a 13. helyen álló Espanyolt fogadta. A mérkőzésen a barcelonai csapat szerzett vezetést, ám a blancók még a szünet előtt fordítottak, majd a hajrában beállították a 3–1-es végeredményt.

Összefoglaló:

8. perc: Joselu (Espanyol) kapott pontos passzt a kapu előterében, Ruben Sanchez passzát váltotta gólra, a kapu jobb oldalába lőtte a labdát. **(0–1)**

22. perc: Vinicius Junior (Real Madrid) nagyszerű szólót mutat be, majd lövésre lendíti a lábát a kapu előterében és Fernando Pacheco mellett szépen lő a jobb alsó sarokba. **(1–1)**

39. perc: Eder Militao (Real Madrid) érkezett a remekbeszabott beadásra és szépen fejt a lécz alá. A kapusnak esélye sem volt védeni. **(2–1)**

93. perc: Nacho Fernandez okosan passzolta oda a labdát Marco Asensio (Real Madrid) irányába, ő pedig megindul a kapu irányába, majd ellőtte a labdát, ami a kapu jobb oldalába vágódott. **(3–1)**

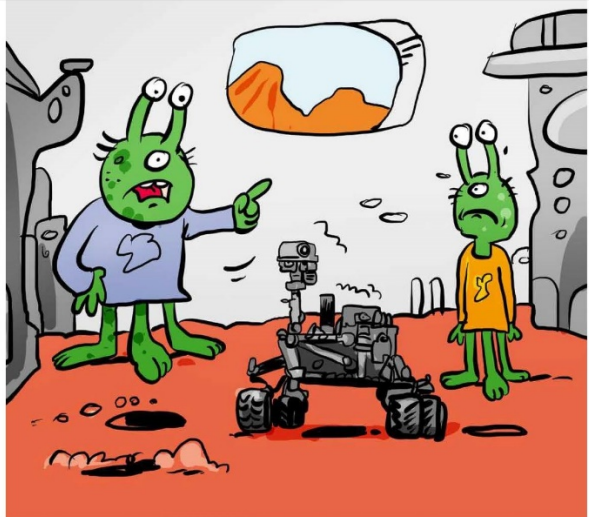
Edzői nyilatkozat: Jól kezdtük a mérkőzés Madridban, megszereztük a vezetés is hamar, visz-szább álltunk, a Real Madrid hamar nyomást helyezett ránk, és a félidő közepén kiegyenlítek. Itt megtört valami a csapatban. Még egy gólt kaptunk a félidő előtt ezzel el is dőlt a mér-kőzés. A csapat az elmúlt meccseken megmutatta, hogy helye van az első osztályban. Me-gyünk tovább, nekünk nem a Madridot kell megvernünk ahhoz, hogy bent maradjunk.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

KIMONÓ TARTÓZÉKA	ÓMEN	ÖNKÍVÜLET	GAUSS, RÖVIDEN RÉSZBEN EGYBENŐ!	X	SOVÁNY LÓ (FR. ÍRÓ (ROBERT))	TERMETES, JÓKORA	A POÉN 1. RÉSZÉ
SIEMENS, RÖVIDEN							
A CIPŐ IS EZ							
KECSES MOZGÁSÚ RÓTVAD			(FORRÁS) FAKAD SÖRÖSLÁDA				
TÁNCOT ROP				KÁBÍTÓ-SZER KATASZTRÓFA			
EREDEN-DÖEN						ENERGIA, RÖVIDEN	
VÍZPARTI ÉPÍTMÉNY						RITKA FÉRFINEV	
FALATOZÓ	KÖTŐSZÓ A POÉN 2. RÉSZÉ	ZÁGRÁB FOLYÓJA ZOLTÁN ... ÉNEKESNŐ	GÁNT HATÁRAI!	NINCS NÉLKÜLE IGEI!	PAMUT-KELME FOGADÁSI ÖSSZEG	LILA, A KÖZEPÉNI KOMOR, BALJÓS	
					TÁVOL		
					TEMPÓ		
EME				MENNYEI			
KÖRÜLKERITETT				ELEKTROMOSSÁG		BOLYH A RUHÁN PARTIUMI VÁROS	
EGY ESZTENDŐRE SZÓLO			ÁRUT ÚJRA-CÍMKÉZ DÓZIS				SZÁJAT NAGYRA NYIT ÖLTÖGET
BORÍT, FED				LOMBTALAN (FA) VIADAL		VESSZŐKOSÁR ANTI-KÖLTÖZET	
A FLUOR VEGYJELE	ALAPINFORMÁCIÓ KERTI ESZKÖZ				MOTOSZKÁL MŰSZAKI JELFOGÓ		AZ ŐSZ VÉGEI BESZORUL
JANUÁRBAN VAN! STRÁZSÁK HADA		NÖVÉNYEVŐ HAL ÉSSZEL FELFOG			ÓKORI GÖRÖG TÖRZS ZORD		MUZEÁLIS DARAB! AZ IJ HÚRJA
				ISMÉTELT TAGADÁS FIAT-MODELL		SÜTŐ-RÖSTÉLY ZACSKÓ	
SZEMÉLYES NÉVMÁS BETEGSÉG			DÍSZES ÉPÜLET INKÁBB A MÁSÍK				ÉNEKELHETŐ KÖLTÉMÉNY HUZAL
VÁR BELSEJE!	GÖRÖG BETŰ NYAKPRÉM			KORSZAK PILLANGÓ LESZ BELŐLE!		PIACI MÉRŐSÜLY AFELÉ	
AZ ELBA KÖZEPE!		HAZAI BANK A NÍLUS PARTJAI!			LASSAN FOLYAT NÁSZDAL ELEJE!		
ZAMATOS, PIROS ALMAFAJTA					KÖZTEHER NORVÉG AUTÓK JELZÉSE		DOHOJNI KEZD!
K	A						!
							A TANULÓ VEZETŐ JELE

JÖVEDELEMADÓJA 1+1 SZÁZALÉKÁT, AMENNYIBEN KÖZÖSSÉGÜNKET SZERETNÉ TÁMOGATNI, AZ ALÁBBI ADÓSZÁMOKRA TUDJA ÁTUTALNI: TALMUD-TÓRA ALAPÍTVÁNY: 19700289-1-42 MAZSIHISZ: 0358

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2023. Márc. 17. – 2023. Márc. 24.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
17. péntek	7:00	17:45
18. szombat	8:00	18:00
19. vasárnap	8:00	17:45
20. hétfő	7:00	17:45
21. kedd	7:00	17:45
22. szerda	8:00	17:45
23. csütörtök	7:00	17:45
24. péntek	7:00	18:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
17. péntek	17:33	18. szombat	18:39
24. péntek	17:43	25. szombat	18:49

POÉN SAROK

Grün bemegy egy jobboldali párt székházába, ahol egy Pelikán nevű úr fogadja.

- Kicsoda ön? -kérdi Pelikán.

- Grün vagyok.

- Grün? A neve után ítélve ön bizonyára zsidó.

- Ön meg a neve után ítélve bizonyára állat. -válaszol Grün.

A földben (földön) termő zöldségek-gyümölcsökre az áldás:

ברוך אתה ה'

אלהינו מלך

העולם, בורא פרי

האדמה

Báruch Átá

Ádonáj

Elohénu Melech

HáOlám, boré

pri háádámá.

Események

Szerdán tartottunk Jahrzeitot néhai Raj Tamás főrabbi emlékére, melyen Szerb Gábor úr is aktívan részt vett. Az Elnök megemlékezett a több mint 10 évet körzetünkben szolgáló főrabbról.

Csütörtökön tartott Jahrzeitot Mester György alelnök úr Drukker Tiborné emlékére. Ez alkalomból tikunt adott.

Mester Zsolt feleségével és két gyermekével Budapestre érkezett Londonból családlátogatásra.

A Szeretetkorház speciális kártya igényléséhez a nyomtatványt zsinagógánkban megtalálják és akár a helyszínen kiölthetik. Továbbítjuk a kijelölt kollégának.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kiléni tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt március 22.-én, szerdán délután 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet
Emberbarát Templomegyelet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor